

„A könyvtárak teljes körű ellátását tervezzük”

Beszélgetés Drucker Tiborral, a KÖNYVÉRT igazgatójával

– Az utóbbi hónapokban itt is, ott is olvashattunk, hallhattunk a Könyvértékesítő Vállalat nagyszabású és rendhagyó vállalkozásáról, a Váci útra és három másik utcára nyíló hatalmas épülettömb újjáépüléséről, a vállalat céljaira való átalakításáról. A könyvtárostársadalom elsősorban érdekelt e vállalkozásban, hiszen nagyon bízik abban, hogy a KÖNYVÉRT könyvtárosoknak szánt szolgáltatásai lényegesen javulnak az erőfeszítések eredményeként. Hallhatnánk legelőször egy rövid tájékoztatót arról, hogy a meglehetősen nehéz helyzetben levő vállalat milyen módon húzta ki magát a csávából, milyen lehetőségek állnak rendelkezésére, és milyen ütemben számíthatunk a megújult, lehetőségeiben megnövekedett vállalat teljes kapacitásának felfutására?

– Közismert tény, hogy a Könyvértékesítő Vállalat rendkívül elmaradott az infrastruktúrára tekintetében, e téren nincs kivételes helyzete a magyar könyvkereskedelemben. A túlszűfolt, a várostól olykor csaknem 60 kilométerre levő raktáraink igen sok időt, energiaszegény világunkban megengedhetetlenül sok szállítást követelnek. Sok könyvtáros ismeri ezeket a raktárakat, ahol korszerűnek nem nevezhető körülmények között dolgoznak munkatársaink. Csak a könyvek és a könyvtárak száma sokszorozódott meg, feldolgozási rendszerünk semmiben sem különbözik az 1952-ben bevezetettől. Évek óta minden törekvésünk arra irányult, hogy ezen a helyzeten változtassunk.

A gazdaság meglehetősen kevés lehetőséget kínál ma annak, aki a fellendülés korszakát csak várja. A mi meggyőződésünk szerint csupán a vállalkozói magatartás – ami nem nélkü-

lözheti a kockázatvállalást – veheti előbbre dolgaikat. Egy kicsit a szerencse is a kezünkre játszott, amikor 1984 áprilisában megvásároltuk a Szerzőgépipari Művek Váci út 19. sz. alatti telephelyét. Ma már nyugodtan bevallhatjuk, hogy a vásárlás időpontjában a vételár nem állt rendelkezésünkre. Időközben sikerült eladnunk a Visegrádi utcai épületet és törökbálinti raktárházunkat. Olyan kedvező áron,

hogy nem csupán a vételárat tudtuk kifizetni, de az átalakítás megkezdésének költségeire is volt fedezetünk.

22 ezer négyzetméternyi területen kezdtük meg a céljainknak megfelelő átalakítást. Akinek volt már dolga egy más rendeltetésű épület átalakításával, az nagyon jól tudja, hogy az építkezés minden gyötrelme csak úgy viselhető el, ha magunk előtt látjuk a jövőt. Könyvtárosoknak, azt hiszem, ezt nem kell külön magyarázni, hiszen a magyar könyvtárügy épületei is jobbára átalakításokból születtek. Első dolgunk volt a számítógépterem megépítése, ami végre érzékelhető közelségbe hozta a magyar nyelvű könyvellátás 1981 óta folyó korszerűsítésének befejezését. 1984 decemberében már folytak az előkészítő munkálatok, azóta folyamatos a közben elkészített programok kipróbálása. Az *Új Könyvek* tavalyi 18. száma imprimatúra alapján készült próbaszám volt. A még meg sem jelent könyvekre már számítógépünkben van a könyvtárak rendelése. Csak ez az út vezethet a ma még joggal bíralt igénykielégítés megjavításához.

Az építkezés ütemét a diktálja, hogy csaknem minden területre egyformán szükségünk van. Több vállalattal dolgoztatunk, hogy pár-

huzamosan vehessük birtokunkba az egyes raktárakat, expediáló helyiségeket. Elsőként a technológiai adottságaiban megújuló, még az ezredfordulón is korszerű *expediációt* vesszük majd birtokunkba. Ez nagymértékben érinti a könyvtárakat, hiszen innen kerülnek ki feldolgozva a magyar nyelvű könyvek; először a készlettájékoztatókat szállító kézíraktár, majd az év első felében az *újdonságsszállítás* is ide költözik.

Felmérhetetlen előnyt jelenthet az átfutási idők csökkentésében, hogy egy helyre kerülő raktáraink, számítógéppel támogatott nyilvántartásaink segítségével, sok-sok kilométeres szállítások nélkül szolgálják majd a feldolgozást. Mindezekkel egyidejűleg folyik vállalatunk *nyomdájának* építése is. Az új esztendőben új helyen és rövid időn belül új technológiával készül az *Új Könyvek* c. állománygyarapítási tanácsadó és társlapjai.

A nyomda beköltözése csendes, nem ünnepi pillanat lesz számunkra. Ma már nincs értelme beszélni arról a sok félelemről, ami valamennyiünkben élt évek óta, hogy a Kőjál bezáratja a nyomdát áldatlan körülményei miatt; megszüntetvén ezáltal a könyvtári ellátást is. A korszerű *fényszedő* a próbaüzemelés után nemcsak a szokásos könyvtári szolgáltatásokra ad lehetőséget. A közeljövőben a Honvéd utcából a Váci útra költözik a tőkés importtal foglalkozó részlegünk is, ezzel a lépéssel további tervek válhatnak valóra. Ugyancsak régóta dőlgetett vágyunk a *Könyvtárosok Áruháza*, ahol mindenfajta ismerethordozóhoz egy helyen juthat hozzá az érdeklődő. A Honvéd utcában, mintegy 1500 négyzetméteren most alkalmunk lesz a megvalósítására, már rajzszatalon van ennek az áruháznak a terve is.

– *A vállalat egy helyre költöztetése milyen távlatokat nyit a KÖNYVÉRT és a könyvszakma egésze előtt, s milyen hasznot húzhatnak belőle azok az intézmények, amelyek kapcsolatban állnak a KÖNYVÉRT-tel? Vegyük sorra mi várható például a könyvek raktározása terén?*

– Az egységes raktári rend megteremtése csak a nyilvántartás megszervezésével együtt képzelhető el. A könyvújdonságok egyetlen raktárba érkeznek, a 12 méter belmagasságú gépesített raktárba, ahol végre mindennek helye lesz, nem kényszeríti ki majd a szükség az állandó átrakódásokat. A könyvek minden fontos adata számítógépben van már jelenleg is, attól a pillanattól kezdve, amikor ezek a kiadói tervekben megjelennek. Így módunk van átte-

kinteni a változásokat. A könyvek tényleges beérkezésekor az utolsó adatokat is ellenőrizzük, s előre kijelölt helyükre kerülnek az újdonságok. A korábbi kiadású könyvek az *utánrendelési raktárban* hasonló módon nyilvántartva bárki előtt lehetővé teszik a készletekben való tájékozódást.

– *Milyen lesz a könyvek nyilvántartása?*

– Nálunk a raktári rend és a nyilvántartások pontossága, napra kész vezetése éppoly fontos, mint a könyvtárakban. 1986-ban már telefon-érdeklődésre is azonnal meg tudjuk mondani, hogy egy adott mű megtalálható-e vállalatunk raktáraiban. Sajnos a 22 ezer négyzetméteres alapterület ellenére is egy ideig még kénytelenek leszünk a külső raktárakat megtartani, de az ott tárolt könyvek adatai is benne vannak számítógépünkben. Központi nyilvántartásunk alapja az ISBN (nemzetközi szabványos azonosító) könyvszám és az *Új Könyvekben* alkalmazott azonosító szám. Ez olyan szolgáltatások alapját teremtette meg, amikre eddig csak terveinkben, vágyainkban gondolhattunk.

– *És mit várhatunk a könyvek szerelése terén?*

– Ilyen vonatkozásban pillanatnyilag csak a bérmunka megszüntetésére gondolunk, de már ez is minőségi változást jelent: saját munkatársainktól jobban megkövetelhetjük, hogy a leszállított katalóguskartonok és könyvkártyák darabszáma egyezzen a megrendeltekével; hogy a könyvsarkokat esztétikusabban és időtállóbban helyezték el, a Cutter-számokat olvashatóan tüntessék fel. Mind a mai napig nem találtuk meg e munka gépesítésének módját a hazai könyvkiadási és nyomdai körülmények miatt. Egy-egy megrendelőjegyzék könyveire 2500–3500 könyvtár küldi be igényeit a megadott határidőre, a rendelt könyvek darabszáma a 60–100 ezer között mozog. E nagyszámú könyvet igen rövid idő alatt kézi erővel kell „felszerelni”. Állandóan figyeljük a szakirodalmat, külföldi mintákat keresünk arra, hogyan lehetne ezt a tevékenységet korszerűsíteni, persze tekintettel kell lennünk a hazai adottságokra is. Szívesen vesszük újító kedvű könyvtárosok javaslatait például a Cutter-számozás gépesítésére.

– *A könyvek kiszállításában mi a helyzet?*

– Az újdonságok kiszállítása sok szempontból változni fog. A változást mindenekelőtt két könyvtári követelmény indokolja, de a mi vállalati gazdálkodásunkra is egészséges hatással lesznek az új fejlemények.

Elsősorban az igények hiánytalan kielégítése

Veégh Adám felvétele

érdekében már az imprimatúra alapján elkészítjük és elküldjük a könyvtáraknak a megrendelőjegyzéket. Mivel a könyvek megjelenésének sorrendje nem azonos az imprimatúrák beérkezésének sorrendjével, a megrendelőjegyzék és a számla útja elválnak egymástól. Viszont a könyvtárak a jelenlegi száz napnál lényegesen rövidebb idő alatt kapják meg a könyveket. A rövidebb átfutási idő következtében csökkennie kell a kielégítetlen rendelések számának. Sajnos ebben a kérdésben még nem sikerült egyezsége jutnunk a társvállalatokkal és felügyeleti szerveinkkel. A tervben becsült példányszám és a valóságos könyvtári rendelések példányszáma közötti eltérés megszüntetéséről a többi vállalatnak kellene gondoskodnia, illetve a nyomdáknek idejében papírt kellene kapniuk a példányszám emelésére.

Úgy véljük, hogy a könyvtáraknak mindenképpen elsőbbséget kellene élvezniük, mégpedig nemcsak a gyűjtemények teljessége érdekében, de abból az egyszerű tényből következően is, hogy a közgyűjteményekben levő műveket a lakosság legszélesebb rétege használja. A „város dolgozószobájából” nem hiányozhat az a könyv, amire a használóknak szükségük van.

– *Lesz-e hasznuk a könyvtáraknak a nyomdaüzem bővüléséből?*

– Nyomdaüzemünk nemcsak a jelenlegi szolgáltatásokat tudja majd magasabb színvonalon nyújtani, hanem új igényeknek is eleget kíván tenni. A könyvtári propagandaanyagok

igényes előállítójaként sok száz könyvtáros munkáját végzi el, s lehetőséget teremt – a könyvtárpolitikának megfelelő – egységes, hatásos propagandaprogramok megvalósítására. A több évtizede hón óhajtott bibliográfiai műhely technikai kivitelezője is lehet majd ez a nyomda, a kis és a nagy könyvtárak kiadványainak műszaki gondozója. A könyvtári kiadványok sorsa ma meglehetősen kalandos, a könyvtárügy akaratával és anyagi segítségével otthonra találhat ez a tevékenység is. Terveink közt szerepel olyan, csak a könyvtáraknak szükséges kis példányszámú művek kiadása is, amire ma a nagy kiadók és nyomdák nem vállalkoznak, s ezért mindmáig hiányoznak ezek a művek a könyvtárakból.

– *Hallhatnánk valamit a központi kötetset terveiről?*

– 1986-ban kezdünk hozzá a központi könyvkötészet megépítéséhez. Jól tudjuk, hogy a jelenleginél jóval több könyvtári kötésű könyvre volna szükség, de az a technológia, amivel bérmunkaként végzik a kötést, csak a fűzött könyvtestek esetében megfelelő, az ilyenek száma viszont egyre csökken. A ragasztott könyvtestet is erős könyvtári kötéssel lehet ellátni, de ehhez korszerű gépparkra van szükségünk.

– *A nyomdai és a kötetseti teljesítőképesség bővülése milyen új könyvtári szolgáltatásokat tesz lehetővé? Gondolunk itt például a könyvtári kiadványok előállítására, régi könyvek újrakiadására, esetleg hiánycikké vált könyvek gyors újrayomására, a könyvtári kötésben szállított könyvek számának növelésére.*

– A gazdálkodó intézmények is jól tudják, hogy egy ekkora építkezés számtalan előre nem látható és tervezhető költséggel jár. Éppen ezért először az épületeket akarjuk teljesen befejezni, s technológiai fejlesztésre más erőforrásokat is igénybe kívánunk venni. Ilyen célra bocsátottuk ki 1985 augusztusában 40 millió forint értékben lakossági kötvényeinket, s örülünk annak, hogy a kötvényvásárlók között szép számmal vannak könyvtárosok is.

Szaktanácsokkal és korszerű gépi berendezéssel el tudjuk majd vállalni a használatban megrongálódott könyvek újrakötését és a folyóiratok évfolyamainak bekötését is. Ez a telephely 1986 második felében otthont teremt az új cikkek előállításának, és lehetőséget ad forgalmazásukra is. A gyengén látók, olvasási nehézségekkel küzdők hangos könyveket kaphatnak olyan kazetták formájában, amelyeknek előállítói mi leszünk. Ehhez stúdiót akarunk

létrehozni, amelyben lehetővé válik majd a magyar és a világirodalmi klasszikusok és a kortárs irodalom alkotásainak színvonalas felvétele hangkazettára is.

A stúdió elkészülte előtt – nem kis szervezőmunka árán – már 1985 júniusában jelentkeztünk első videokazetta-ajánlatunkkal, s ezt a könyvtárak kedvezően fogadták. Jó lenne, ha ezek bibliográfiai feltárássáról a könyvtárügy gondoskodna központilag, mert így féloldalas a szolgáltatás. Minden eszközzel szorgalmazzuk a központi bibliográfiai leírást, mert a könyvek és a hangfelvételek esetében is a központi szolgáltatás tette lehetővé a más országok által olyannyira irigyelt katalógusrendszer kialakítását. Belőlünk nem hiányzik a készség, s megteremtjük a katalóguscédulákra kerülő szövegek szedésének és nyomásának feltételeit is.

A könyvtári berendezések gyártása csak az első lépés volt, terveink közt szerepel az épületátalakítási tanácsadástól a kulcsrakész könyvtárak kialakításáig mindenféle szolgáltatás, ami megkíméli a könyvtárosokat a számtalan céggel való tárgyalástól, energiát szabadít fel az érdemi munka, az olvasószolgálat számára.

– *Mennyire nyomasztja az, hogy a könyvtár-ellátás körül soha nem volt ilyen rossz a közhangulat, s hogy egyre többen és egyre komolyabban gondolkodnak alternatív megoldásokon?*

– Természetesen nagyon nyomasztó és nagyon idegesítő a jelenlegi állapot. Ám azt hiszem, teljesen igazságtalan dolog volna a könyvtári ellátás és a szakma valamennyi gondját egyetlen vállalat nyakába varrni. Javaslatok és intézkedési tervek hosszú sora vár végrehajtásra, ehhez azonban a vállalat főhatóságának segítsége elengedhetetlen. A könyvtáros-társadalom, mint végtelenül érzékeny értelmiségi réteg, élénken reagál mindennapjainknak a kultúrát érintő kedvezőtlen változásaira: a könyvtárak emelkedésétől kezdve a könyvtárak romló állapotáig. A KÖNYVÉRT szolgáltatásainak alakulásában a rendelkezésünkre álló lehetőségek határolják be tevékenységünket. Az alternatív megoldások, melyeken Ön szerint a könyvtárosok gondolkodnak, véleményem szerint nem hoznának igazi megoldást; a KÖNYVÉRT körülményeit kellene úgy megjavítani, hogy a könyvtárak ellátását zavartalanná és biztonságá tegye: az imprimitúra alapján összeállított és idejében megjelenő *Új Könyveken* kívül ilyen a raktározás megoldása, a vállalatot sújtó készletgazdálkodási és pénz-

ügyi rendelkezések enyhítése, vagy legalábbis a körülményekhez való alkalmazása, és még sorolhatnám azokat a gondokat, amelyek megszüntetéséhez a vállalaton belüli lelkesedésen és áldozatos munkán kívül külső és felső segítségre lenne szükségünk.

– *Örül-e annak, hogy – a könyvtár-ellátás terén – monopolhelyzetben van a vállalat? Lenne-e, van-e stratégiája egy esetleges konkurrencia-mezőnyben?*

– Azt hiszem, a kérdés nem pontos: nem vagyunk monopolhelyzetben. A könyvtárak beszerzésük jelentős részét jelenleg is a könyvesboltokban bonyolítják le. Stratégiánk most is van, s a konkurrenciaharc fokozódásával sem lenne ez másképpen. A könyvtárostársadalom ismeri a vállalat erőfeszítéseit – fogalmazhatnék úgy is, hogy vállalkozókedvét – a könyvtári ellátás érdekében, s bízom benne, hogy értékeli is. A monopolhelyzet nem öröm vagy bosszankodás kérdése, a könyvtáraknak nyújtott – nem túlságosan bőkezű – kedvezmények elaprózódása véleményem szerint rontana a helyzeten. A könyvtár-ellátás egyébként tudomásom szerint más országokban is többnyire egy-egy vállalat kezében van.

– *Ön szerint hol áll a mai magyar könyvtár-ellátás? Mondjuk egy 100-as „világskálán”?*

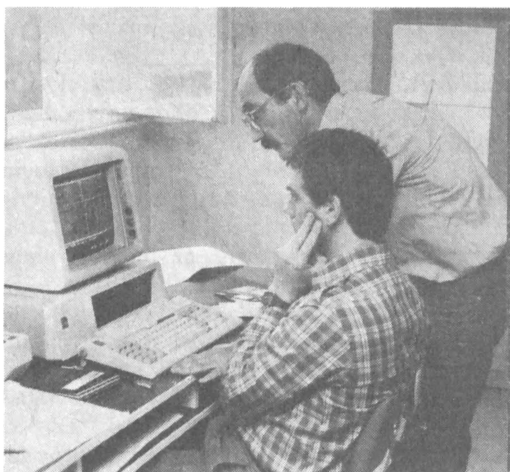
– Nehéz meghatározni helyünket a világskálán bármely más szempontból is, a könyvtár-ellátás terén sem lehet egyértelműen megtenni. Szűkebb körű összehasonlításban, a szocialista országok között – úgy gondolom – az első helyen vagyunk. De azt is meg kell mondanom, hogy a könyvtár-ellátás másutt többnyire nagyobb támogatást kap, mint nálunk, s itt a Szovjetuniótól Svédorszáig sorolhatnám azokat a támogatási formákat, amelyeknek nálunk nyomuk sincs.

– *Ha minden „bejön”, amit egy-két, öt-tíz évre terveznek, hogyan fogunk állni akkor?*

– Ha minden úgy sikerül, ahogy tervezzük – a világ könyvtár-ellátásában az első öt ország közé kerülhetünk!

– *Elégedett-e beosztottaival? Milyeneket kívánna (adminisztrátorok, a gépek jó, kiváló, közepes kiszolgálói, menedzserek, piackutatók, közgazdászok, könyv-szociológusok stb.)?*

– Amikor 1978-ban kineveztek a KÖNYVÉRT igazgatójának, a vállalatnál általános megrökönyödést keltett, hogy nem hoztam magammal munkatársakat a régi munkahelyemről, még egy titkárnőt sem. Itt, a KÖNYVÉRT-nél alakítottam ki azt a gárdát, mely most már hosszú évek óta együtt „húz”.

Sebestyén Jenő felvétele

S hogy milyenek? Mindenekelőtt elkötelezettek, szeretnek dolgozni, s megítélésem szerint többnyire jó szakemberek is. Kötődnek a szakmához, a vállalathoz, s ez a rosszul fizetett kulturális területen azt is jelenti, hogy kevesebb pénzért is itt maradnak. Van ebben némi dac is, hiszen az 1982-es átszervezéskor valamennyiünkben volt egy „csak azért is megmutatjuk” érzés, s ez összekovácsolta a vállalati közösséget. A szakmában nálunk a legkisebb a cserélődés, együttműködésünk a pártszervezettel és a szakszervezettel nagyon jó. S bár teljesítményközpontú világunkban ennek kis jelentőséget tulajdonítanak, munkatársaimmal nagyon jó emberi kapcsolat alakult ki.

– *Mit szeretne jobban: azokat a könyveket eladni, amelyek a piacon vannak – vagy kizárólag, illetve elsősorban azt terjeszteni, amit a könyvtárak kívánnak, s ennek érdekében a könyvtárakon keresztül nyomást gyakorolni a kínáló piacra?*

– Bizonyos mértékű „nyomást” most is gyakorolunk a kiadókra, a példányszámokkal feltétlenül. Ezen felül utánnyomási és témajavaslatokkal igyekszünk jelezni a lakosság igényeit. De a világon mindenütt az a jellemző, hogy a könyvesboltok és a könyvtárak azt forgalmazzák, amit a kiadók ajánlanak. Hiszen nekik ez a dolguk, miért akarnók átvállalni az ő tevékenységüket is? Bár ehhez hozzá kell tennem, hogy a KÖNYVÉRT – elsősorban a könyvtárak jelzései alapján – Tudománytár sorozatában vállalta a könyvtárakban csak elvétele vagy

elrongyolódva található, a felsőoktatásban és a kutatómunkában fontos műveknek újrakiadását, melyeknek megjelenetését a kiadók nem tervezték. Örülnénk persze, ha a könyvtárak nemcsak jeleznék kívánságaikat, hanem a megjelenő köteteket a jelenleginél nagyobb példányszámban át is tudnák venni. A Tudománytár ugyanis a vállalatnak a kis példányszám miatt egyáltalán nem nyereséges.

– *Ha az Ont érintő szabályozókat varázsütésre módosíthatná, melyikkel kezdené?*

– A szabályozórendszer egyes elemei közül elsősorban a készletgazdálkodás, a finanszírozás, a jövedelmezőség szabályozóit módosítanám. Nem szorul bizonyításra, hogy a közgazdasági szabályozórendszer korszerűsítése törvényszerű volt. S az is természetes, hogy a kultúra és a gazdaság kölcsönhatásában homlokegyenest más jellegű szabályozók alkalmazása elképzelhetetlen. Mégis: a kulturális ágazatnak, ezen belül a könyvkultúrának vannak olyan sajátosságai, amelyek a többi ágazatban nem játszanak szerepet. Ezekből sokat figyelembe vettek a szabályozórendszer kidolgozásánál, s többet nem. Az előbb említettek a kihagyottak közé tartoznak.

– *Ön szerint milyen könyvtár vagy könyvtárak tekinthetők a leendő Könyvtárellátó ideális partnereké?*

– Abból kell kiindulnunk, hogy mi vagyunk a könyvtárakért és nem fordítva. Nekünk kell megértenünk gondjaikat, segíteni rajtuk, amennyire lehetőségeink engedik. Bennünket nem az elvtelen helyeslés, hanem az okos kritika segít. *Ehrenburg* írta: „Ha az út fölé tükröt tartanak és az sáros utat mutat, ezért nem a tükröz felelős.” Azok az ideális könyvtáros partnereink, akik problémáikkal hozzánk fordulnak, jelezni tudják és kívánják elképzeléseiket, és persze idejében rendelkeznek, közvetlen kapcsolatot alakítanak ki a vállalattal. Ennek érdekében a Könyvtárellátó szervezetében végrehajtottunk néhány változást, ezzel elsősorban a könyvtári kapcsolatoknak körét, terjedelmét, aktivitását kívánjuk erősíteni.

– *Nem túlzott nagyralátás-e „kulturális fellegvárban” gondolkodni? Nem volna-e nemcsak megvalósíthatóbb, de a helyzetnek megfelelőbb, kívánatosabb megoldás is egy ideologikusan, kulturálisan szürke, de a kiszolgálásra összpontosító semleges, „elfogulatlan” intézmény?*

– A „könyv-fellegvárat” nem mi találtuk ki. A Váci úti telephely megvétele a vállalat részére életszükséglet volt. És ami miatt elodázhatatlannak bizonyult: a könyvtári ellátásnak, el-

sősorban az expedíciónak és a köteteknek a kialakítása a vállalaton belül, behozása Kósdról; a számítógépes adat- és rendelés-feldolgozás, a nyomdaüzem korszerűsítése elsősorban vagy szinte kizárólag a könyvtárellátást szolgálja, az *Új Könyvek* című állománygyarapítási tanácsadó és a könyvtári nyomtatványok gyorsabb, biztonságosabb megjelentetését.

– *Tervei következetes egészet alkotnak, vagy ezek inkább a később jelentkező ellentmondások – az elképzelésekben még egymással megférő – halmazai? Nem lesz-e belátható időn belül az Ön cége a videók, az audiovizuális eszközök, a bútorok terjesztője, amelynek csak teher, szükséges rossz a könyvellátás?*

– Úgy érzem, terveink összefüggő láncolatot, ahogy Ön fogalmazott: következetes egészet alkotnak. A KÖNYVÉRT részére természetesen soha nem lehet – az Ön szavaival – „szükséges rossz, teher” a könyvtárellátás. A videók, audiovizuális eszközök, kazetták, könyvtári bútorok stb. mind a teljes körű könyvtári ellátást szolgálják. Meggyőződésem, hogy a könyvtáraknak a tömegkommunikációs eszközök igazi tárházaivá kell válniuk. A mai nál sokkal vonzóbbá kell lenniük azáltal, hogy használóik szabadon hozzájutnak a hanglemezekhez és a magnókazettákhoz, a hangos könyvekhez és a videókazettákhoz, diákhoz, filmekhez, számítógép-végállomásokhoz is a könyvekkel együtt. Napjaink sürgető parancsa, hogy a művelődés intézményeiben korunk embere kapcsolatba kerüljön mindazon kommunikációs eszközökkel, amelyek civilizációnkra mindjobban rányomják bélyegüket. Többször kifejtettem már, hogy a kapcsolatteremtés újra felfedeztetni sok emberrel a könyvek sajátos értékét. Hozzáértő kutatók vélekednek úgy, hogy a könyvek azért maradtak fenn évszázadokon át, mert szinte a vallásos tisztelt léggömbre vette körül őket. Most viszont éppen ez fenyegeti létüket, hasonlókká kell tehát válniuk a többi kommunikációs eszközhöz: részeivé mindennapi életünknek. A KÖNYVÉRT ezért kezdeményezi a könyvtárak teljes körű ellátását meghirdetve a hanglemezek, videokazetták, magnókazetták stb. forgalmazását is.

– *Köztudomású, hogy Ön „nagy ember”, elbűvölő személyes vonásokkal. Milyen a közvetlen munkatársi gárdája? Nevel-e utódokat? Lesz-e nagyszerű terveinek a távolabbi jövőben. Önhez hasonlító megvalósítója, motorja?*

– Köszönöm a megállapítást, amivel nyilván sokan nem is értenek egyet. Már korábban utaltam rá, hogy ezt a gárdát 1978 óta folyamatosan alakítottam ki, s úgy gondolom, nem kell aggódnom, hogy lesz-e folytatója elkezdett munkámnak. Tehetséges, szorgalmas szakemberekben nincs hiány a vállalatnál: többnyire rugalmasan, bürokráciától mentesen végzik munkájukat. Talán a stílus az, amelyre joggal büszkék vagyunk: igyekszünk baráti, jó légkört kialakítani magunk körül; meggyőződésem, hogy így jobban halad a munka. Többnyire elfelejtjük, hogy mindenki szeret jól dolgozni, s az érte járó elismerést örömmel fogadja, akkor is, ha ez többnyire „csak” erkölcsi elismerés: egy dicsérő mondat, egy kézfogás. Ezzel nem szabad takarékoskodni, mert az embereknek jól esik, ha észrevesszük teljesítményüket, erőfeszítéseiket.

– *Minek érzi magát? Kereskedőnek? Művelődéspolitikusnak? Valami másnak?*

– Nem hiszem, hogy ez a lényeges kérdés: kereskedelem vagy inkább művelődéspolitikai-e a tevékenységünk. A könyvtáraknak éppen úgy van feladatuk mindkét vonatkozásban (különös tekintettel például a könyvtárak saját kiadási gyakorlatára, hiszen azokat a könyveket el is kell adni). A könyvtárakban és a KÖNYVÉRT-nél egyaránt szoros egységet kell alkotnia a művelődéspolitikának és a gazdaságosságnak.

– *Külső bajairól, gondjairól már esett szó. Mi bántja, bosszantja házon belül?*

– Mint ahogyan házon kívül sem mindenki ért velem egyet, előfordul ez „házon belül” is. Ilyenkor meglehetősen sok energiát fordítok a meggyőzésre – nem szokásom elküldeni a vállalatától azokat, akik nem értenek egyet velem, és nem vonom meg tőlük a munkájukért járó elismerést, ha az egyébként jogos. De ennél jóval fontosabb és idegesítőbb, ha a vállalatnak nincs pénze és késik a fizetéssel a kiadóknak, az építőknek, ha megdrágulnak az építőanyagok, ha az udvarról nem viszik el az építési törmeléket, ha látom, hogy valaki hanyagul, rosszul dolgozik, és így tovább. Nem hiszem, hogy ez akár házon belül, akár házon kívül egyhamar megszűnik. Fontosnak azt tartom, hogy el ne fásuljak, mindig legyen kedvem, energiám és jobbitó szándékom, no meg elegendő humorérzékem azt is elviselni, ha igaztalanul bíráljak.

**Bereczky László
Vajda Kornél**